

Εντάσσονται οι ετερόδοξοι στην έννοια του όρου «Εκκλησία;» (Θεόδωρος Γιάγκου, Καθηγητής Θεολογίας Α.Π.Θ.)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bit.ly/2ixF3yj>]

Οι παραπάνω συνοδικές μαρτυρίες διαψεύδουν τον νεώτατον ισχυρισμό κάποιων, ότι πρώτος ο Μελέτιος Μεταξάκης στο Πανορθόδοξο Συνέδριο της Κωνσταντινουπόλεως (1923) χρησιμοποίησε σε συνοδικό κείμενο τον όρο εκκλησία, για να χαρακτηρίσει έτσι τους Ρωμαιοκαθολικούς και τους Προτεστάντες. Είναι προφανές ότι ο συγκεκριμένος ισχυρισμός είναι ατεκμηρίωτος και εντάσσεται σε μια επιλεγμένη στάση παραπληροφόρησης που, θέλει μεθοδικά να παρουσιάσει ότι μια τέτοια ορολογία είναι μεταγενέστερον εφεύρημα ενός νεωτεριστή πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως, είναι δηλαδή ένας ατυχής νεολογισμός, που προσβάλλει την εκκλησιαστική μας αυτοσυνειδησία.

5. Σε αυτό το σημείο τίθεται ένα καίριο ερώτημα: οι Πατέρες και οι Σύνοδοι χρησιμοποιώντας τον όρο εκκλησία για αιρετικούς, προσδίδουν ταυτόχρονα και εκκλησιαστικότητα σ'αυτούς; Είναι αυτονόητον ότι ένας όρος κατά περίπτωση μπορεί να έχει και διαφορετικό περιεχόμενο. Το δεύτερο εξίσου σημαντικό ερώτημα είναι πώς εκλαμβάνονται οι ετερόδοξοι από την πρόσφατη Αγία και Μεγάλη Σύνοδο; Για να απαντηθούν διεξοδικά αυτά τα ερωτήματα είναι ανάγκη να γίνει συστηματική μελέτη, που να παρουσιάζει τις σχετικές πηγές (εκδεδομένες και μη) καθώς και τα επίσημα κείμενα των Προσυνοδικών διαβουλεύσεων και των διαλόγων. Εδώ μόνο θα αναφέρω αρχές που τέθηκαν ως αναγκαία προϋπόθεση για τη συμμετοχή των Ορθοδόξων Εκκλησιών στους διαλόγους. Παραθέτω ενδεικτικά δύο αποσπάσματα από το μνημονευθέν βιβλίο του αιμνήστου Μητροπολίτη Ελβετίας κυρού Δαμασκηνού:

- «Η προς τα μέλη των ορθοδόξων επιτροπών όλων των διμερών θεολογικών διαλόγων δοθείσα εκκλησιαστική εξουσιοδότησις δεν παρέχει εις αυτά και την ευχέρειαν συζητήσεων ή υποχωρήσεων: α) εις την περί των κανονικών ορίων της Ορθοδόξου Εκκλησίας διδασκαλίαν και β) εις την διδασκαλίαν περί την σχέσιν αυτής προς την μίαν, αγίαν, καθολικήν και αποστολικήν Εκκλησίαν, εν η διαφυλάσσεται ακαινοτόμητος η σωτηριώδης αλήθεια της πίστεως. Αυταί θεωρούνται αυτονόητοι εκκλησιολογικά προϋποθέσεις» (Θεολογικοί Διάλογοι, όπ. π., σ. 112-113)

- «Είναι λοιπόν ευνόητον ότι η Ορθόδοξος Εκκλησία, ταυτίζουσα τα κανονικά όρια αυτής προς τα όρια της μίας, αγίας καθολικής και αποστολικής Εκκλησίας, δεν αποδέχεται την διδασκαλίαν περί κατ' ευθείαν υπό του Κυρίου παροχής της θείας Χάριτος και εις τους εκτός των κανονικών ορίων αυτής ευρισκομένους αιρετικούς ή σχισματικούς. Εμμένει σταθερώς εις την πατερικήν παράδοσιν ότι η παροχή της θείας Χάριτος ενεργείται υπό του Αγίου Πνεύματος εν μόνη τη Εκκλησία εκείνη, ήτις πραγματώνει το αυθεντικόν έν σώμα Χριστού εις την ιστορίαν της σωτηρίας, διό και αφ' ενός μεν παραμένει αμετακίνητος εις την αρχήν ότι *extra ecclesiam nulla salus*, αφ' ετέρου δε απορρίπτει το κύρος των εκτός αυτής τελουμένων μυστηρίων, θεωρούσα ταύτα όχι μόνον ανενεργά αλλά και άκυρα». (όπ. π., σ. 117).

Θα ήθελα με απόλυτη ειλικρίνεια να πληροφορήσω τον καλοπροαίρετον αναγνώστη ότι αυτό ήταν και το κυρίαρχο πνεύμα των μελών της Ειδικής Διορθόδοξης Επιτροπής, που ανέλαβε, κατ' εντολήν της Συνάξεως των Προκαθημένων (2014), την επιμέλεια και την επικαιροποίηση των κειμένων της Β' και της Γ' Προσυνοδικής Διασκέψεως. Η Επιτροπή κινήθηκε στο πλαίσιο των παραπάνω αρχών και αυτών που προβλέπει η διαχρονική κανονική πράξη της Εκκλησίας, παρά το γεγονός ότι ο θεολογικός προβληματισμός παλαιότερα ήταν πιο ανοικτός για τα όρια της Εκκλησίας. Π.χ. «οι εκτός της Εκκλησίας υπό την επήρειαν του Πνεύματος τελούντες είναι μέλη της Εκκλησίας ουχί τω πράγματι (*in re*) αλλά τη διαθέσει, τη επιθυμία (*in voto*) και η παραμονή των εκτός της εκκλησίας δεν οφείλεται εις συνειδητήν κατά του Πνεύματος αντίστασιν, αλλά εις ιστορικούς, γεωγραφικούς, εξωτερικούς εν γένει παράγοντας» (Πρωτοπρ. Θεοδώρου Ζήση, *Επόμενοι τοις θείοις πατράσι. Αρχές και κριτήρια της Πατερικής Θεολογίας*, Θεσσαλονίκη 1997, σ. 169 -170). Παρά το ότι η Επιτροπή γνώριζε την ύπαρξη τέτοιων θέσεων και παρά το ότι οι προηγούμενες Προσυνοδικές έκλιναν προς αυτές, αυτή κινήθηκε σε συντηρητικότερο πλαίσιο. Αυτό το διαπιστώνει εύκολα ο αντικειμενικός και προσεκτικός αναλυτής των κειμένων. Τότε πού αποβλέπουν οι μομφές κατά των προσυνοδικών και συνοδικών αποφάσεων;

Θυμίζω ότι γράφηκαν και ακούστηκαν ποικίλα επικριτικά σχόλια: η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος θα καταργήσει τη νηστεία, θα επιτρέψει τον γάμο στους εξαδέλφους, θα υποτάξει την Εκκλησία στον Πάπα, θα καταργήσει το ράσο! Είπαν και άλλα πολλά, όσα δεν έπρεπε να πουν. Οι επικριτές ή μάλλον οι ψιθυριστές έφτασαν να διασύρουν την ειρηνή Επιτροπή ότι αποδέχτηκε δήθεν την ομοφυλοφιλία (βλ. το κύριο άρθρο του Ορθοδόξου Τύπου, 13 Μαρτίου 2015). Ακόμα και όταν διαψεύστηκε η συγκεκριμένη κατηγορία, με ενυπόγραφη ανακοίνωση όλων των μελών της Επιτροπής, υπήρχαν Μ.Μ.Ε. που παρέμειναν αμετάπειστα (δείγμα του πληγωμένου εγωισμού, που βέβαια επικαλύφθηκε με τα γνωστά τερτίπια, ότι δήθεν πολεμείται ο δημοσιογραφικός λόγος). Ακόμα και ιεράρχες της Εκκλησίας της Ελλάδος κράτησαν στάση ασαφή και διετύπωσαν δημοσίως τις επί του θέματος θέσεις τους με γλώσσα Πυθίας, ήτοι «ήξεις αφήξεις». Ήθελαν να παρουσιαστούν φύλακες της Ορθοδοξίας, αλλά νομίζω περισσότερο των νώτων τους, γιατί γνώριζαν πολύ καλά ότι αναπαράγουν στο δημόσιο χώρο ατεκμηρίωτες και αδιασταύρωτες φήμες. Εξέφραζαν «διφρασίας γνώμας» «κιρνώσας αθυμίαν». Όμως έτσι δεν πείθουν τους εχέφρονες, παρά μόνον όσους λειτουργούν με παρορμητισμό. Αυτός ο τρόπος πόρρω απέχει από το πατερικό φρόνημα, το οποίο πάντοτε εκφέρεται με σοβαρότητα, με υπευθυνότητα και κυρίως με φόβο Θεού.

(συνεχίζεται)